

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Holló és Némethi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Némethi Gábor ügyvéd) által képviselt felperesnek - a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Beszerzési és Perképviselési Főosztály (1357 Budapest, Pf. 2., ügyintéző: dr. Víz Tamás jogi előadó) által képviselt Magyar Állam I. rendű, dr. Goldea Zsuzsanna ügyész által képviselt Legfőbb Ügyészség (1055 Budapest, Markó u. 16.) II. rendű alperesek ellen **kártalanítás, kártérítés** iránt a Fővárosi Bíróság 2010. november 16-án meghozott 28.P.25.964/2008/18. számú ítélet ellen a felperes 19. sorszámon benyújtott fellebbezése folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy az adóhatóság felhívására az ott írt időben és módon fizessen meg 900.000 (kilencszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

A felperes a Kecskeméti Városi Bírósághoz 2008. szeptember 8-án előterjesztett kereseti kérelmében a-i Városi Ügyészség B...../1998. számú, a B...../1997. számú és a-i Városi Ügyészség B...../1996. számú vádirata alapján ellene folyamatban volt, és végül a-i Városi Bíróság 2008. március 4. napján jogerős 1.B...../2008/2. számú végzésével megszüntetett büntetőeljárásra utalva az I. rendű alperessel szemben kártalanítás iránti kereseti kérelmet, majd 2010. március 8-án keresetét kiterjesztve a II. rendű alperesre, vele szemben kártérítés iránti kérelmet terjesztett elő. A két alperes egyetemleges marasztalását kérte összesen 123.610.000 Ft összegben. Ténybelileg előadta, hogy a büntetőeljárás során 1997. május 8-10-ig őrizetben, majd 10-től 1998. február 10-ig előzetes letartóztatásban volt-on, majd 1998. február 10-13-ig ismét őrizetben, majd 1998. február 13-tól 1998. május 18-ig előzetes letartóztatásban volt-en.

Keresete összecszerűségét arra alapította, hogy egy üzletrész adásvételi szerződés kapcsán 90.000.000 Ft összegű kár érte. Állította, hogy ügyvezetőként havi 600.000 Ft ügyvezetői fizetés illette volna meg, illetve 100 %-os prémium. Ezt 60 hónapra számítva 21.000.000 Ft-ban határozta meg elmaradt jövedelemként. Az előzetes fogvatartással kapcsolatosan nem vagyoni kárigényét 5.000.000 Ft-ban jelölte meg. Ezt meghaladóan a védelmét büntetőügyben ellátó ügyvédek költségtérítése és munkadíja tekintetében 2. 250.000 Ft-ra tartott igényt. Az ideiglenes tartózkodási engedélyének meghosszabbítása ügyében tett kiadásait 360.000 Ft-ban határozta meg.

A-i Városi Bíróság a 2008.-én 1.B...../2008/2. számon meghozott végzésével, mely 2008.-én emelkedett jogerőre, az eljárást megszüntette a felperessel szemben. Végzése indokolásában megállapította, hogy a felperes 1994. október 1. és 1996. július 12. napjai között az Orosz Föderáció budapesti Nagykövetségén működő diplomáciai képviselő volt és mint diplomáciai képviselő az 1965. évi 22. törvényerejű rendelettel kihirdetett Bécsben 1961. április 18-án aláírt nemzetközi szerződés 31. cikk I) pontjának első mondata szerint mentes a fogadó állam büntető joghatósága alól. Ezen oknál fogva a folyamatban lévő eljárást a Be. 554. § (1) bekezdésének második mondata alkalmazásával joghatóság hiányára tekintettel megszüntette.

A felperes I. rendű alperessel szembeni kártalanítási igényét a Be. 580. § (1) bekezdés II/b. pontjára alapította, a törvényes vád hiányára hivatkozott. A II. rendű alperessel szemben a Ptk. 349. § (3) bekezdése és a 339. §-a, valamint a 355. § (4) bekezdése alapján kártérítést kért.

Az I. rendű alperes elsődlegesen a per megszüntetését, másodlagosan a kereset elutasítását kérte. Előadása szerint a büntetőeljárást joghatóság hiányában szüntették meg, mely nem egyezik a törvényes vád hiányával. Az eljárást megszüntető végzés jogcímétől a kártalanítási ügyet elbíráló polgári bíróság nem térhet el. A büntető kártalanítást megalapozó jogszabályi rendelkezések nem tartalmaznak olyan szabályt, mely alapján a felperes kártalanításának objektív jogalapja fennállna.

A II. rendű alperes elsődlegesen elévülés okán, másodlagosan megalapozatlanság miatt kérte a kereset elutasítását. Azzal védekezett, hogy az I. rendű alperessel szembeni kártalanítási igény bírósági úton történő érvényesítése nem szakította meg a vele szembeni kártérítési igény elévülését. Amennyiben a felperes elleni büntetőeljárást olyan akadálnak tekinti is, amely miatt követelését menthető okból nem tudta érvényesíteni, a jogerős megszüntetés időpontjához képest a felperesnek 2009. március 5-ig állt csupán rendelkezésre idő a keresetindításra. Ezt azonban elmulasztotta. A kártérítési per nem folytatása a büntetőeljárás szabályokon alapuló kártalanítási eljárásnak, így ennek feltételeit önállóan kell vizsgálni. Felelősségét egyebekben jogellenesség és felróhatóság hiányában is vitatta. Állította, hogy az ügyészség kárfelelőssége még bűncselekmény hiányában történt felmentés esetében sem állapítható meg automatikusan. Ehhez szükséges a kárfelelősség általános és különös feltételei fennállásának bizonyítása, mely a felperest terheli.

Vitatta azt is, hogy az alperesek egyetemleges marasztalásának helye volna, lévén, hogy a kártalanítás és a kártérítés eltérő természetű jogintézmények.

Az elsőfokú bíróság a 2010.-án meghozott/2008/18. számú ítéletével a felperes kereseti kérelmét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 250.000 Ft perköltséget, valamint 900.000 Ft illetéket az állam felhívására.

Az ítélet indokolása részletesen idézte a Be. 580. § (1) bekezdés II/b) pontját. Kitért a 41/2003. (VII. 2.) AB határozat indoklásában írtakra, majd kifejtette, hogy a büntető bíróság az eljárást a felperessel szemben nem a Be. 332. §-a alapján, azaz a törvényes vád hiányában, hanem a Be. 554. §-ában írtak, azaz a joghatóság hiányára figyelemmel szüntette meg. Az állam kártalanítási felelőssége csak a jogszabályban tételesen feltüntetett okból állapítható meg. Jelen esetben azonban a felperes kártalanításra nem jogosult.

A felperes által a II. rendű alperes terhére rótt magatartásokat értékelve rögzítette, hogy az utolsó ilyen magatartás 1998-ban került kifejtésre. Tehát a kár ekkor következett be. Idézte a Ptk. 326. § (1) bekezdését, a Ptk. 360. § (1) bekezdését, rámutatott, hogy mind a vagyoni kár, mind a nem vagyoni kárigényének alapjául szolgáló sérelmek 2004. évig bizonyosan bekövetkeztek. Az ügyvezetői jövedelem elmaradása első ízben 1997. júniusában okozott jövedelemkiesést, és a PK. 52. számú állásfoglalásban kifejtettek szerint a követelés egészére nézve az elévülés egységesen ebben az időpontban megkezdődött. A felperes a II. rendű alperessel szembeni igényérvényesítésben nem volt korlátozott. A 2010. márciusában igényérvényesítés elkészt. Ezért a követelés elévülésének megszakítására az I. rendű alperessel szembeni igényérvényesítés nem volt alkalmas, a felperes pedig azt nem bizonyította, hogy az általános elévülési időn belül követelése elévülését bármilyen módon a II. rendű alperessel szemben megszakította volna. Ezen oknál fogva az alperes elévülési kifogásának helyt adott, és a Ptk. 325. § (1) bekezdése értelmében rögzítette, hogy bírósági úton már nem lehet érvényesíteni a felperesi követelést a II. rendű alperessel szemben.

Az összecszerűség tekintetében előterjesztett bizonyítási indítványok teljesítését mellőzte, mivel azok a jogvita elbírálásához nem voltak szükségesek. Rendelkezett a perköltség és a le nem rótt eljárási illeték viseléséről.

A felperes törvényes határidőben előterjesztett fellebbezésében eredeti kereseti kérelmének megfelelően kérte marasztalni egyetemlegesen az I. és II. rendű alpereseket. Fellebbezésében kifejtette, hogy nem vitatja azt a tényt, hogy a büntetőeljárás megszüntetésére a Be. 554. § (1) bekezdésének második mondata alkalmazásával került sor. Mindezek ellenére a fellebbezését fenntartva, az I. rendű alperes marasztalását kérte. Kifejtette, hogy a felperes kára a letartóztatás miatt következett be, és állította, hogy ennek alapján az ügyészség marasztalására sor kerülhet, mert az ügyészségnek ugyancsak észlelnie kellett volna, hogy a felperes a jelzett cselekmények elkövetésekor diplomáciai mentesség alatt állt. Idézte az Alkotmány 55. § (1) és (3) bekezdését, mely kimondja, hogy a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra.

Senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okokból és a törvény meghatározott eljárás alapján megfosztani. A (3) bekezdésre hivatkozva az, aki törvénytelen letartóztatás vagy fogvatartás áldozata volt, kártérítésre jogosult. Kifejtette, hogy a büntetőeljárás megindításának nem volt meg a törvényes feltétele, ezért a felperest jogtalanul fosztották meg szabadságától, mely okozati összefüggésében az ügyészségnek döntő szerepe volt. Az elévülés kérdésével kapcsolatban előadta, hogy a felperes ellen folytatott büntetőeljárás ideje alatt függő jogi helyzet alakult ki, mely nem tette lehetővé a kártérítési igény érvényesítését. Ezért álláspontja szerint a függő helyzet megszűnését követően kezdődött a kártérítési igény elévülési ideje, és ezen elévülési időn belül keresetét előterjesztette. Ezért kérte a Fővárosi Ítéltáblát, hogy a fellebbezés során az elsőfokú bíróság ítéletét helyezze hatályon kívül és kötelezze új eljárás lefolytatására, ahol a bíróságnak döntenie kell a kárfelelősség és a kártérítés mértékében is.

Az alperesek ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték. Korábbi jogi álláspontjukat részletesen kifejtették, azt megismételték.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a benyújtott fellebbezésre figyelemmel első fokon jogerőre rendelkezése nem volt (Pp. 228. § (4) bekezdés).

A fellebbezés mindkét alperes tekintetében alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és az abból levont jogi következtetése megfelel az irányadó jogszabályi előírásoknak. Ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 254. § (3) bekezdése szerint alkalmazásra kerülő Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helyes indokai folytán hagyta helyben.

A fellebbezésre utalva az alábbiakat emeli ki a másodfokú bíróság:

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére kérte. A hatályon kívül helyezésre nézve a Pp. 252. § (1)-(2) és (3) bekezdésében írtak alapján van mód és lehetőség.

A felperesi fellebbezés az (1) bekezdésre nem hivatkozott, mert nem volt megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság esetlegesen nem volt szabályszerűen megalakítva, hogy az ítélet meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben a törvény értelmében kizáró ok áll fenn.

A (2) bekezdése akkor alkalmazható, ha az elsőfokú bíróság az eljárás lényeges szabályait megsérti, ezen oknál fogva szükséges a tárgyalás megismétlése, illetve kiegészítése. Ilyen okra az elsőfokú bírósági eljárás tekintetében a fellebbezés érdemben nem hivatkozott.

A (3) bekezdés akkor alkalmazható, ha bizonyítási eljárásnak nagy terjedelmű vagy teljes megismétlése szükséges, illetőleg kiegészítésére van szükség. Ilyenkor mindenkor a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között kerülhet sor az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére.

A felperes ezen § alkalmazását azért látta alkalmazhatónak, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévedett akkor, amikor mindkét alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelmét elutasította. Különösen sérelmezte az elévüléssel kapcsolatos elsőfokú bírósági álláspontot.

Az I. rendű alperessel szemben a felperesi kereset elutasítására azért került sor, mert a Be. 580. § (1) bekezdése II) pontjában nem tartalmazza a joghatóság hiányában történő eljárás megszüntetést a kártalanítási okok között. Egyértelműen helyes az elsőfokú bíróság álláspontja abban a kérdésben, hogy a joghatóság hiányában történő eljárás megszüntetése nem azonos a felperes által hivatkozott törvényes vád hiányával. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a Be. 580. § (1) bekezdés II/b) pontjában a törvényes vád hiányára való hivatkozás a 2006. évi LI. törvény 138. §-a iktatta, és az 2006. június 1. napján lépett hatályba.

A törvényes vád hiánya érdemben azt jelenti, hogy törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy, pontosan körülírt büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezheti. A bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény miatt, melyet a vád tartalmaz.

Egyértelműen megállapítható, hogy jelen ügyben tehát a kártalanításra okot adó körülmény a felperes tekintetében nem állapítható meg, ezért az elsőfokú bíróság e tárgyban elfoglalt álláspontja mindenben helyes.

A felperes a II. rendű alperes tekintetében vitatta az elsőfokú bíróságnak az elévüléssel kapcsolatos álláspontját. Nem vitás, hogy a kártérítés a kár bekövetkezésekor nyomban esedékes. A Ptk. 360. § (1) bekezdésének rendelkezése ezt egyértelműen tartalmazza. Az elsőfokú bíróság mindenben helyesen foglalt állást, így jól rögzítette, hogy a felperes által kár alapjául megjelölt események mikor következtek be, és a felperest ért kár végső bekövetkezésének időpontját is helytállóan rögzítette az ítélet. Ebből egyenesen következik, hogy az elévülésre vonatkozóan is helyes jogi álláspontot foglalt el.

A Ptk. 326. § (1) bekezdése szerint az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé válik.

A Ptk. 326. § (2) bekezdése szerint, ha a követelést a jogosult menthető okból nem tudja érvényesíteni, az akadály megszűnésétől számított egy éven belül egy éves, vagy ennél rövidebb elévülési idő esetén pedig három hónapon belül a követelés akkor is érvényesíthető, ha az elévülési idő már eltelt, vagy abból egy évnél vagy három hónapnál kevesebb van hátra. Ezt a rendelkezést kell alkalmazni akkor is, ha a jogosult a lejárát után a teljesítésre halasztást adott.

Jelen esetben a Ptk. 327. §-ában foglaltakat a felperes nem igazolta, így az elévülés megszakadására nem került sor.

A Ptk. 326. § (2) bekezdésében írt további esetleges egy év alkalmazása mellett is, a felperesi 2010. márciusi igényérvényesítés elkészt, ezért az elévülés bekövetkezett. Elévült követelés pedig bírói úton a továbbiakban nem érvényesíthető. Mindebből következik, hogy az elsőfokú bíróság álláspontja helytálló volt, ezért azt a másodfokú bíróság helybenhagyta.

Az I. rendű alperes költséget igényelt, azonban őt a másodfokú eljárás során jogi előadó képviselte, így javára a Fővárosi Ítéltábla költséget nem állapított meg. A II. rendű alperes költséget nem igényelt, így erről a döntéshozatalt a bíróság mellőzte. Az eljárás tárgya tárgyi illetékfeljegyzési jog hatálya alá esik, a felperesi pervesztésre tekintettel a felperes köteles az állam felhívására a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján a fellebbezési eljárási illeték utólagos megfizetésére.

Budapest, 2011. május 3.

Dr. Tölg-Molnár László s.k.
a tanács elnöke, előadó

Dr. Hóbl Katalin s.k.
bíró

. Madarász Anna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: